

Budget 2017 med plan 2018 och 2019

Kommunfullmäktige 2016-12-05

Innehåll

Förord.....	2
Samhällesekonomisk utveckling.....	3
Arbetsmarknad.....	3
Konjunkturen.....	3
Demografisk utveckling.....	5
Befolkningsutveckling.....	5
In- och utflyttning.....	5
Födelsenetto.....	6
Befolkningssammansättning.....	6
Folkmängd augusti 2016.....	8
Ekonomisk översikt och analys.....	10
Kommunens budgetprocess och styrmodell.....	14
God ekonomisk hushållning.....	15
Anvisningar för budgetarbetet.....	15
Ekonomistyrningspolicy.....	15
Resursfördelning.....	15
Taxor och avgifter.....	16
Internränta och kapitalkostnader.....	16
Skatteintäkter och statsbidrag.....	17
Budget 2017 och plan 2018-2019.....	18
Resultatbudget.....	19
Finansnetto.....	20
Pensioner.....	20
Driftsbudget.....	21
Investeringsbudget.....	22

Förord

Kommunfullmäktiges Vision 2025 ska vara vägledande för all verksamhet. "Norberg - den växande kommunen som är tillgänglig, trygg och utvecklande för alla. Mångfald är den självklara drivkraften för tillväxt och hållbar utveckling."

Fortfarande gäller att samtliga beslutande organ (styrelse, utskott, nämnd, direktion) ska styra verksamheten i enlighet med kommunens vision och de beslutade målen.

Norbergs kommun tillämpar målstyrning och rambudget. Beräkningsgrunderna för de ekonomiska ramarna ska under perioden återspegla den kommunala demografin och inriktningen är att verksamheternas nettokostnader ska ligga i paritet med index för referenskostnaden, tidigare benämnd struktursårsjusterad standardkostnaden. Vi vill satsa mer på förskola och grundskola och riktmärket för dessa verksamheters nettokostnader bör under budgetperioden vara 10 procentenheter högre än referenskostnaden.

Kommunen ska vara framtidsorienterad och attraktiv för så väl våra medborgare som de som verkar, vistas och arbetar i kommunens verksamheter. Arbetet med att vara en attraktiv arbetsgivare ska leva vidare. Bland satsningarna märks digitalisering, mer fokus på planarbete och färre medarbetare per chef inom socialtjänsten. Alla nya tjänster som annonseras ut ska vara heltidstjänster och det är fortsatt fokus på arbetsmiljö och kompetensförsörjning.

Kommunen har engagerade invånare och ett rikt föreningsliv som ofta bygger på ideella krafter.

I början av 2017 beslutar vi i fullmäktige om vi ska gå vidare i planerna på att bygga en idrottshall/evenemangsarena inklusive fritidsgård. Målet är hallen ska ha en bred användning och förena norbergare med olika intressen.

För att ytterligare stärka förenings- och kulturlivet samt våra lokala företag har beslut tagits om ett nytt utskott där också näringslivsfrågorna får en självklar plats för fortsatt utveckling.

Föreningar, företag och kommunens egna verksamheter har från kommunen beviljats generösa bidrag till olika integrationsprojekt. Dessa projekt ska leva vidare i ordinarie verksamheter framåt och kommer att på ett bra sätt bidra till inkluderingen av många nya och gamla norbergare.

Vår kommun ska vara fortsatt aktiv i olika sammanhang, främst i de samverkansgrupper som skapas i och med att Landstinget Västmanland blir region och får ett breddat uppdrag samt i olika beredningar och styrelser för att påverka utlysningar och planerade projekt som kan bidra till ökad måluppfyllelse för Norbergs kommun.

Budgetprocessen inför 2017 har präglats av snabbt ändrade förutsättningar. Viss osäkerhet kvarstår inför kommande budgetprocess så som befolkningsförändringar, anpassning till nya bidragsnivåer för ensamkommande flyktingbarn samt eventuella nya förändringar i kostnadsutjämnningen.

Johanna Odö (S), kommunstyrelsens ordförande.

Samhällsekonomisk utveckling

Arbetsmarknad

Utvecklingen av arbetslösheten och sysselsättningen är viktig för kommunens ekonomi. Tabellerna nedan visar arbetslöshetsstatistik för november år 2016. Symbolen Δ avser förändring i procentenheter i jämförelse med november år 2015.

Öppet arbetslösa och sökande i program med aktivitetsstöd, andel av befolkningen 16-64 år

Kommun	Öppet arbetslösa		Progr med akt.stöd	
		Δ		Δ
Riket	3,10%	-0,10%	2,90%	-0,10%
Västmanlands län	3,60%	-0,40%	3,70%	0,00%
Norberg	4,10%	-2,60%	4,40%	0,30%

Andelen öppet arbetslösa i Norberg har minskat med 2,6 procentenheter. Andelen sökande i program med aktivitetsstöd har ökat marginellt..

Öppet arbetslösa och sökande i program med aktivitetsstöd, andel av befolkningen 18-24 år

Kommun	Öppet arbetslösa		Progr med akt.stöd	
		Δ		Δ
Riket	3,00%	-0,30%	3,90%	-0,70%
Västmanlands län	4,30%	-0,50%	5,10%	-0,70%
Norberg	5,20%	-3,20%	7,30%	-1,50%

Andelen öppet arbetslösa i Norberg i åldern 18-24 år har minskat med 3,2 procentenheter och andelen sökande i program med aktivitetsstöd har minskat med 1,5 procentenheter.

Statistiken visar att Norbergs kommun har en relativt hög andel öppet arbetslösa och sökande i program med aktivitetsstöd jämfört med Västmanlands län och riket. Det gäller både andelen av befolkningen 16-64 år och befolkningen 18-24 år.

Konjunkturen¹

Den svenska ekonomin har under de senaste två åren utvecklats väl, med en snabbt stigande produktion och sysselsättning parallellt med en vikande arbetslöshet. Den svenska ekonomin har därmed återhämtat det fall i resursutnyttjandet som skedde i samband med finanskrisens utbrott hösten 2008. Den relativt starka tillväxten har varit möjlig trots en svag utveckling i omvärlden. Det är istället stark inhemsk efterfrågan som drivit på tillväxten i Sverige. Utveckling sammanhänger till stor del med snabbt växande investeringar. Men den inhemska efterfrågan har under senare tid också drivits på av en ytterligt stark utveckling av offentlig konsumtion. Såväl statlig som kommunal konsumtion ökar kraftigt, inte minst i år, till följd av det stora antalet asylsökande. Migrationsverket räknar nu (i sitt huvudalternativ) med 34 500 asylsökande för i år mot 100 000 i prognosen från februari. Prognosen för antalet ensamkommande flyktingbarn har justerats ned från 18 000 till 3 000. Även för kommande år har prognoserna för antalet asylsökande och ensamkommande flyktingbarn justerats ned. Färre asylsökande och färre

¹ Sveriges kommuner och landsting, cirkulär 16:051

ensamkommande flyktingbarn innebär att vår prognos för storleken på offentlig konsumtion har skruvats ned. Trots färre asylsökande och inte lika stora ökningar av befolkningen har kommuner och landsting problem att få sina ekonomier att gå ihop åren bortom 2017. Förklaringen kan sökas i ett svagare skatteunderlag.

Tabell 1. Nyckeltal för den svenska ekonomin

Procentuell förändring om inte annat anges

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
BNP*	3,9	3,2	2,6	2,1	1,8	1,8
Sys­sel­­sät­­ning, timmar*	1,0	2,0	1,4	0,7	0,4	0,5
Relativ arbetslöshet, nivå	7,4	6,8	6,7	6,6	6,6	6,4
Timlön, nationalräkenskaperna	3,3	2,3	2,9	3,1	3,4	3,4
Timlön, konjunkturlönestatistiken	2,5	2,6	2,8	3,1	3,4	3,4
Konsumentpris, KPIF-KS	0,6	1,2	1,6	1,9	2,0	2,0
Konsumentpris, KPI	0,0	1,0	1,8	3,0	2,6	2,7
Realt skatteunderlag	1,8	2,3	1,9	1,1	0,8	0,8

*Kalenderkorrigerad utveckling.

Demografisk utveckling

Befolkningsutveckling

Under 2015 ökade folkmängden i Norbergs kommun med 84 personer, från 5 719 till 5 803 invånare. Statisticon förutsätter i prognosen att befolkningen kommer att fortsätta att öka och att kommunen år 2025 kommer att ha 6 025 invånare. Flyttnettot förväntas bli i genomsnitt 34 personer per år och födelsenettet -11 personer per år. Totalt ger detta en ökning med 23 personer per år.

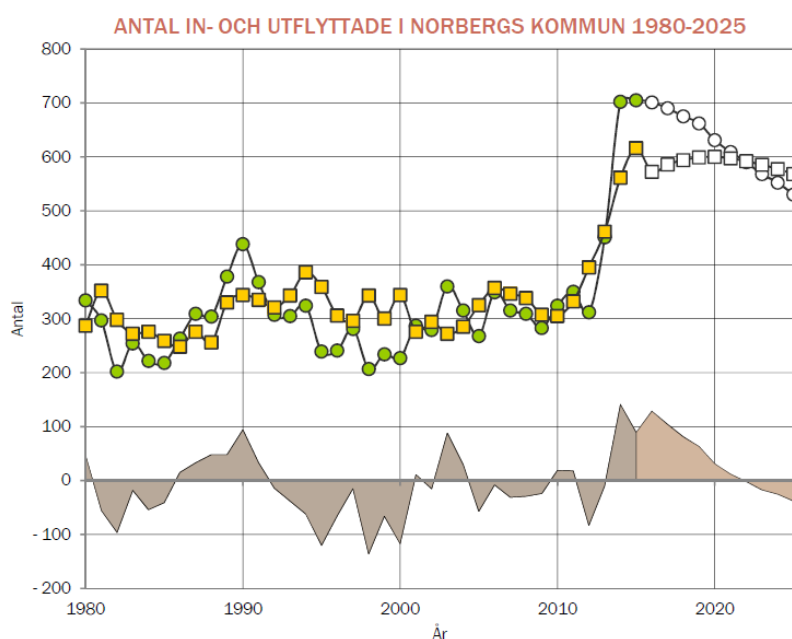
Personer som bor på anläggningsboenden inom kommunen ingår inte i befolkningsunderlaget, men har rätt till viss kommunal service såsom skola. Det innebär att flera av kommunens verksamheter behöver ha en större kapacitet än vad som kan utläsas av befolkningsstatistik och prognoser. Statisticon har därför tagit fram en särskild modell där kommunen kan göra kompletteringar till den framtagna befolkningsprognosen.

Folkmängd och förändringskomponenter i Norbergs kommun

	1980	1990	2000	2015	2016	2025
Födda	88	82	51	61	55	55
Döda	82	89	81	72	68	70
Födelseöverskott	6	-7	-30	-11	-13	-15
Inflyttade	334	438	227	705	701	530
Utflyttade	287	344	344	616	572	568
Flyttnetto	47	94	-117	89	129	-38
Folkökning	53	87	-147	78	116	-53
Folkmängd	6 843	6 665	5 939	5 803	5 919	6 025

In- och utflyttning

Under 2015 flyttade 705 personer till Norberg, vilket var fler än 2014. Antalet personer som flyttade från kommunen ökade med 55 personer jämfört med året innan, från 561 till 616. Flyttnettot (antalet inflyttade minus utflyttade) under 2015 var således 89 personer.

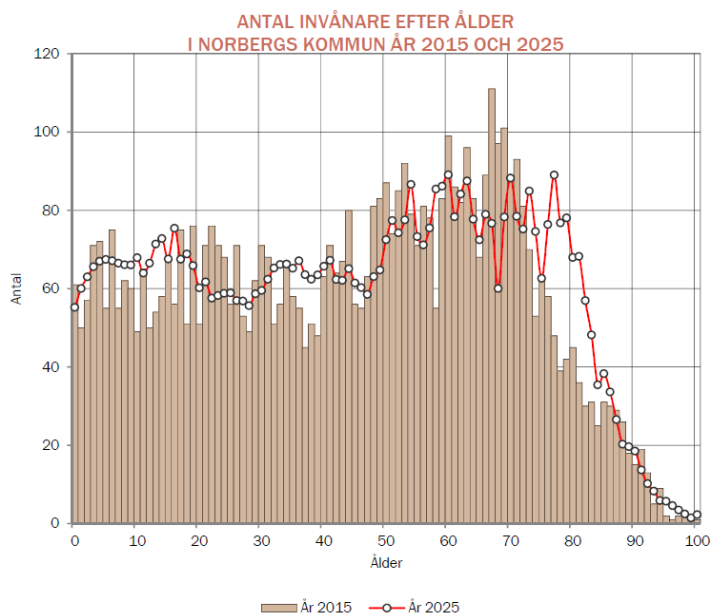

Födelsenetto

Det föddes 61 barn under 2015, 20 fler än 2014. Antalet personer som avled var 72 vilket är lika många som året innan. Sammantaget ger detta ett födelsenetto (antalet födda minus döda) under året på - 11 personer.

Befolkningssammansättning

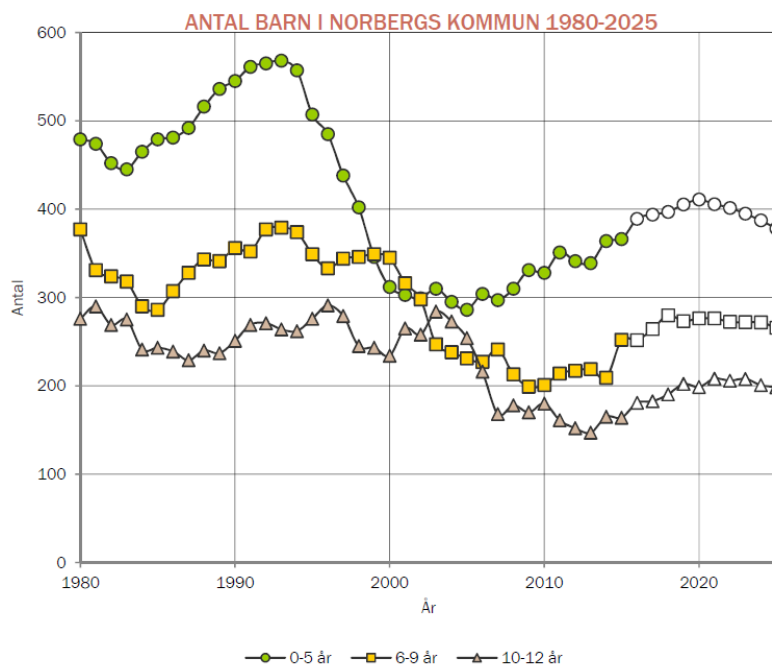
Diagrammen nedan visar den prognostiserade utvecklingen inom olika ålderskategorier.

Barn

Antalet barn i åldern 0-5 år förväntas öka 366 år 2015 till 405 år 2019. Antalet barn i åldern 6-9 år förväntas öka från 252 år 2014 till 273 år 2019. Antalet barn i åldern 10-12 år förväntas öka från 164 barn år 2015 till 202 barn år 2019.

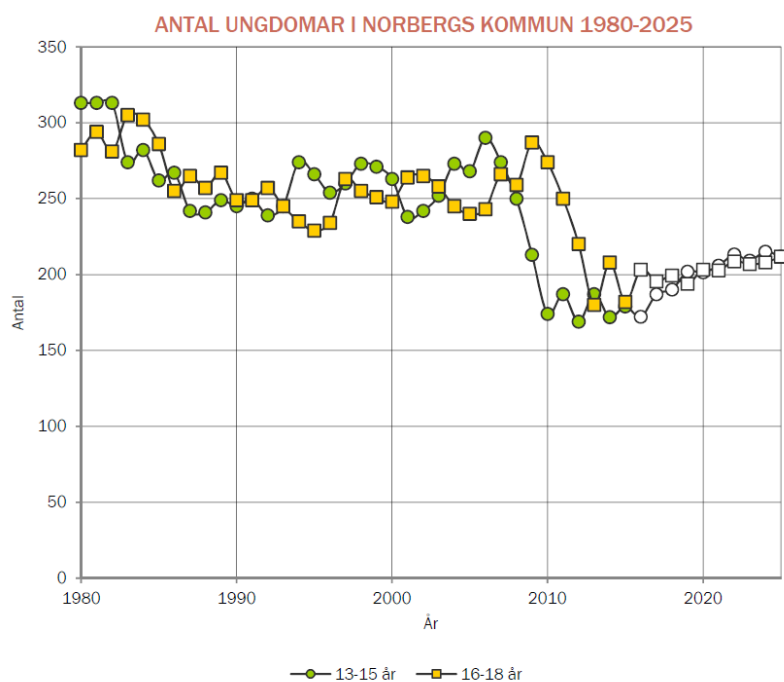
Ålder / År	2015	2016	2017	2018	2019
0-5	366	389	394	397	405
6-9	252	252	264	280	273
10-12	164	181	183	190	202
Totalt	782	821	841	867	881

Ungdomar

Antalet elever i åldern 13-15 år förväntas öka från 179 till 202 mellan 2015 och 2019. I åldern 16-18 år beräknas antalet elever öka från 182 till 194 under motsvarande period. Prognosen visar på en topp på 203 elever 2016.

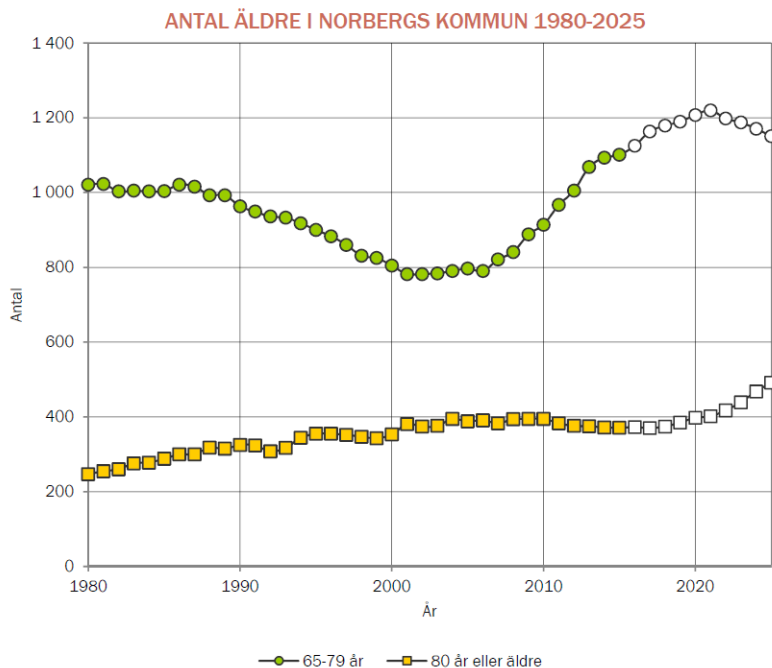
Ålder / År	2015	2016	2017	2018	2019
13-15	179	172	187	190	202
16-18	182	203	196	199	194
Totalt	361	375	382	389	396

Äldre

Antalet äldre i åldern 65-79 år väntas öka från 1 101 år 2015 till 1 189 år 2019. Antalet äldre 80 år och äldre väntas öka från 371 till 385.

Ålder / År	2015	2016	2017	2018	2019
65-79	1 101	1 125	1 163	1 179	1 189
80-100	371	373	370	374	385
Totalt	1 472	1 497	1 533	1 553	1 575

Folkmängd augusti 2016

Befolkningen har minskat från 5 803 invånare per 151231 till 5 779 invånare per 160816, en minskning med 24 invånare. Statisticons prognos per 161231 visar på 5 919 invånare. En genomgång av födelse- och flyttnetto visar att antalet födda och döda väl följer Statisticons prognos för helåret, medan antalet inflyttade ser ut att bli väsentligt lägre än prognostiserat och antalet utflyttade högre.

	Statisticons	
	Utfall	prognos
	160816	161231
Antal invånare 152131	5 803	5 803
<i>Födda</i>	34	55
<i>Avlidna</i>	-45	-68
Födelsnetto	-11	-13
<i>Inflyttade</i>	366	701
<i>Utflyttade</i>	-379	-572
Flyttnetto	-13	129
Summa	5 779	5 919

Utfall per 160816 per åldersgrupp visar att antalet invånare 0-64 år ser ut att bli lägre än prognostiserat, medan antalet invånare över 65 år kan väntas bli högre än prognostiserat.

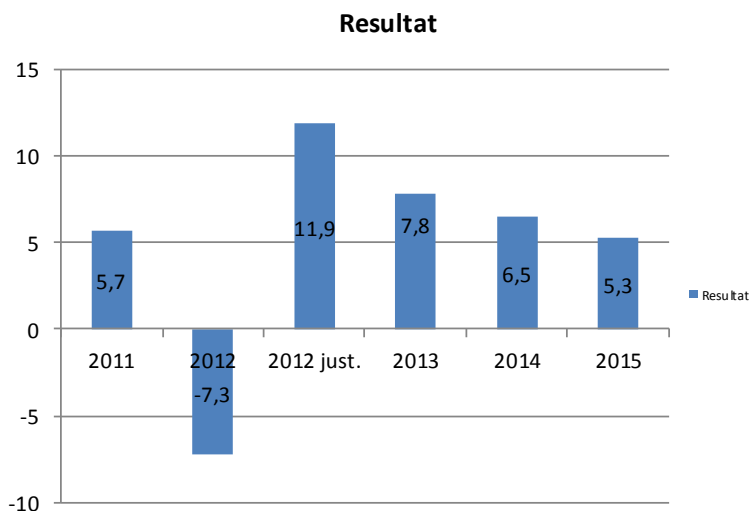
Ålder	utfall 160816	prognos Statisticon 161231
0 år	31	57
1-5 år	304	332
6-15 år	582	605
16-19 år	254	258
20-64 år	3 088	3 169
65-79 år	1 140	1 125
+80	380	373
Summa	5 779	5 919

Ekonomisk översikt och analys

Resultatutveckling

Norbergs kommun redovisade ett överskott på 5,3 mkr år 2015, vilket är något lägre än resultaten för 2013 och 2014.

För år 2012 redovisas ett överskott på 11,9 mkr exklusive den extra nedskrivningen av värdet på verksamhetsfastigheter. I redovisningen var underskottet 7,3 mkr.

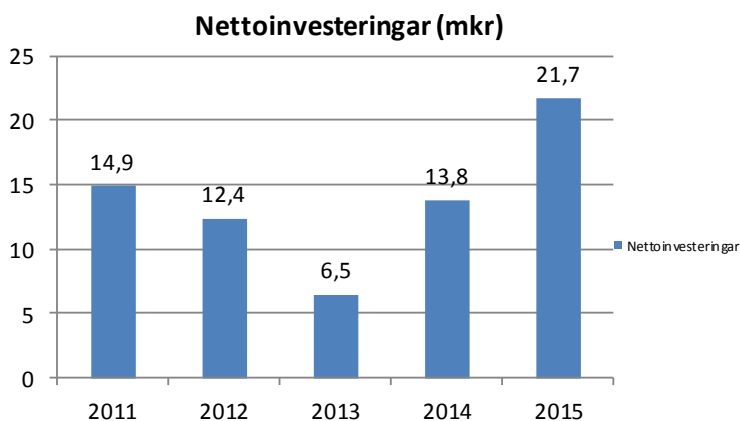

Nettokostnadsandel

En viktig förutsättning för god ekonomisk hushållning är att det finns balans mellan intäkter och kostnader. Ett vanligt resultatmål är 2% av skatteintäkter och generella statsbidrag. Omvänt innebär ett budgeterat överskott med 2% av skatteintäkter och generella statsbidrag att nettokostnadernas andel av skatteintäkter och generella statsbidrag inte ska överstiga 98%. Resultatet för år 2015 på 5,3 mkr motsvarar ett överskott på 1,7% och därmed en nettokostnadsandel på 98,3%.

Investeringar

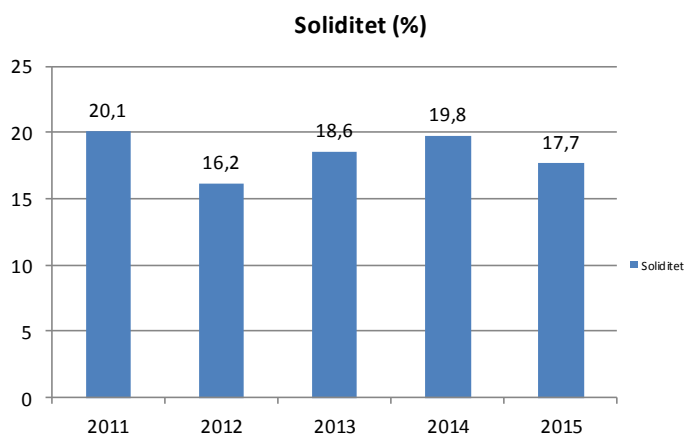
Nettoinvesteringarna uppgick under åren 2011-2015 till 14,0 mkr i genomsnitt. Diagrammet visar investeringsvolymen under den senaste femårsperioden.

Soliditet

Soliditeten är ett mått på kommunens ekonomiska styrka på lång sikt. Den anger hur stor del av de totala tillgångarna som kommunen äger, det vill säga eget kapital i förhållande till det totala kapitalet. De faktorer som påverkar soliditeten är resultatutvecklingen samt tillgångar och skulders förändring. Soliditeten per den sista december år 2015 uppgick till 17,7% jämfört med 19,8 mkr år 2014, trots det positiva resultatet. Detta beror på att tillgångarna ökat betydligt snabbare än det egna kapitalet.

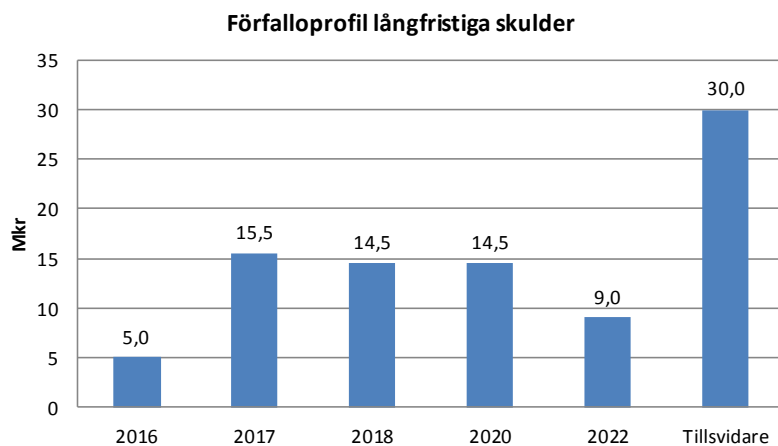
Om hela pensionsskulden tas med i beräkningen visar kommunen en negativ soliditet på -34,7% (2014: -48,0%).

Långfristiga skulder

Kommunen har en låneskuld på 88,5 mkr. Under året har 0,5 mkr amorterats. Den genomsnittliga räntan under året uppgick till 1,98 %. För år 2014 uppgick den genomsnittliga räntan till 2,50%.

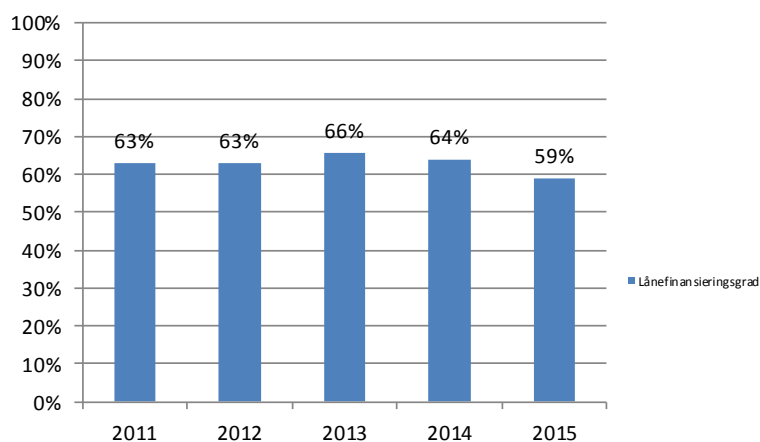
En knapp tredjedel av låneskulden ligger med rörlig ränta och två tredjedelar med fast ränta. Lånen med rörlig ränta löper tillsvdare och kan när som helst bindas till fast ränta. Amortering på lånen med rörlig ränta kan ske i samband med räntejustering var tredje månad. Amortering på övriga lån kan ske vid förfall.

Lånefinansieringsgraden som mäter låneskuld i förhållande till värdet på anläggningstillgångarna har minskat jämfört med år 2014. Amortering har medfört minskad låneskuld, men framförallt är

det värdet på anläggningstillgångarna som har ökat.

Lånefinansieringsgrad

Kommunen har tecknat avtal för medfinansiering av Citybanan. I 2015 års bokslut finns åtagandet upptaget som en långfristig skuld på 2,2 mkr. Kostnaden fördelas över 20 år.

Likviditet

Tillgångarna i kassa och bank uppgick per den sista december år 2015 till 73,6 mkr, jämfört med 62,8 mkr vid motsvarande tidpunkt föregående år. Förbättringen beror till stor del på det tillfälliga bidraget för flyktingmottagande. Av de 40,6 mkr som betalades ut fördes 10,6 mkr till bankkontot och 30 mkr placerades kortfristig.

Kassalikviditeten definieras som omsättningstillgångar/kortfristiga skulder. En kassalikviditet över 100 % innebär att kommunen inom en ettårsperiod kan betala de kortfristiga skulderna. Kassalikviditeten per den sista december år 2015 uppgick till 116 %, jämfört med 136 % år 2014.

Borgensåtaganden

Kommunens samlade borgensåtagande uppgår till 8,3 mkr. Här ingår borgensåtagande för kommunalförbundet Vafab Miljö på 8,1 mkr. Därutöver har kommunen borgensåtagande för föreningslån om 0,1 och för statliga lån till småhus om strax under 0,1 mkr. Kommunen har därutöver en solidarisk borgen för Kommuninvest.

Finansnetto

Finansnettot uppgick år 2015 till -2,0 mkr. Kostnaderna på 2,3 mkr består i huvudsak av räntekostnader på låneskulden och ränta på pensionsskulden. Intäkterna på 0,3 mkr avser i huvudsak ränta på kommunens banktillgodohavande.

Pensionsåtagande

mkr	2011	2012	2013	2014	2015
Balanserad pensionsskuld	18,9	21,6	24,8	26,4	26,9
Pensionsskuld inom linje	153,3	163,8	172,5	162,7	157,0
Summa	172,2	185,4	197,3	189,1	183,9

Kommuns totala pensionsåtagande uppgick per den sista december 2015 till 183,9 mkr jämfört med 189,1 mkr år 2014. Pensioner intjänade fram till 1998 redovisas som en ansvarsförbindelse och uppgick till 157,0 mkr per den sista december år 2015 (2014: 162,7 mkr). Pensioner intjänade

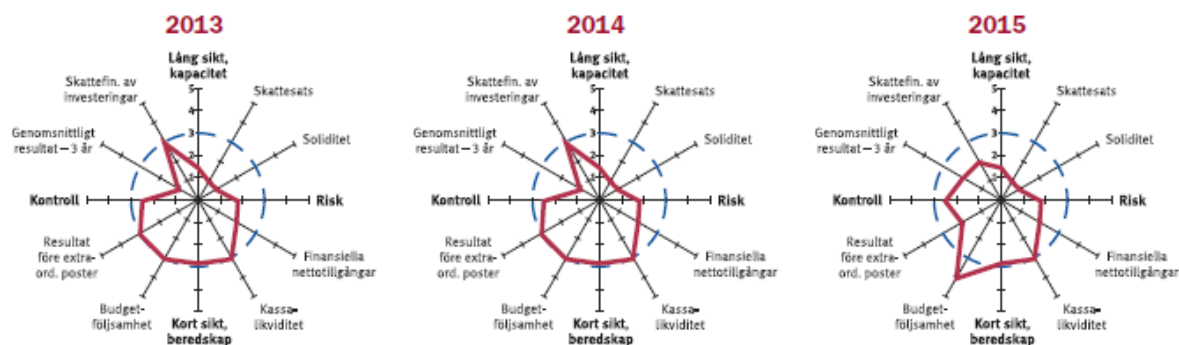
från och med 1998 redovisas som en avsättning i balansräkningen och uppgick per den sista december år 2015 till 26,9 mkr (2014: 26,4 mkr). Under de närmaste åren kommer antalet personer som ska gå i pension att öka avsevärt, vilket kommer att medföra ökande kostnader för pensioner.

Finansiell profil

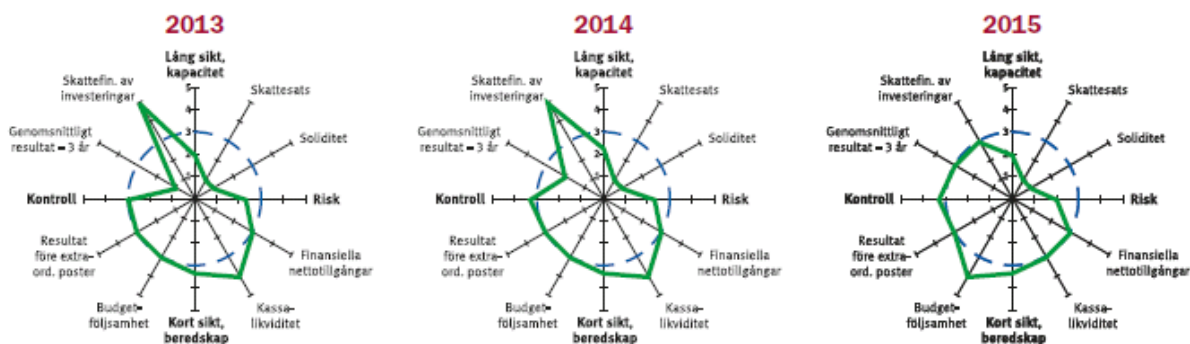
Kommunforskning i Västsverige har för 2015 tagit fram en rapport som analyserar kommunens finansiella läge och hur kommunen har utvecklats i förhållande till övriga kommuner i Västmanlands län de senaste tre åren.

Kommunens finansiella profil visar att kommunen ligger relativt bra till vad gäller perspektiven Kontroll och Kortsiktig beredskap, medan kommunens utmaningar framförallt ligger inom perspektiven Långsiktig kapacitet och Risk.

Norbergs finansiella profil i förhållande till Västmanlands län

Norbergs finansiella profil i förhållande till riket

Kommunens budgetprocess och styrmodell

Budgetprocessen

Kommunens arbete med vision, budget och uppföljning följer en årscykel som beskriver arbetet med budget, redovisning och uppföljning.

Budgetarbetet startar med en utvecklingskonferens i början av året före budgetåret. Föregående års resultat presenteras och analyseras med blickar mot framtiden i kommunens balanserade och resultatorienterade styrning. Utvecklingskonferensen utgör ett politiskt underlag för budgetberedningens förslag/beslut om mål och preliminära ramar. I mars fastställs preliminära ramar av budgetberedningen. Budgetberedningen sammanträder i augusti och det slutliga budgetförslaget fastställs av kommunfullmäktige i november. Budgeten upprättas för de tre närmaste åren. Fokus ligger på år ett, nästa års budget, som sedan följs upp löpande. Budgetprocessen är rullande. Om planeringsförutsättningarna förändras i väsentligt under tiden från mars till augusti kan budgetberedningen föreslå ändringar i ramarna.

Vision, strategiska områden samt övergripande mål med åtaganden

Kommunfullmäktige beslutade i januari 2016 om en ny vision för Norbergs kommun, Norberg 2025. Norberg - den växande kommunen som är tillgänglig, trygg och utvecklande för alla. Mångfald är den självklara drivkraften för hållbar utveckling. Till visionen är fyra strategiska områden kopplade och de utgör plattformen för det fortsatta målarbetet. De strategiska områdena med kommunstyrelsens mål är:

Den tillgängliga och attraktiva kommunen

1. Invånarna är delaktiga i samhällsutvecklingen och kan påverka den egna livssituationen.
2. Invånarna är trygga i livets alla skeenden.
3. I Norberg tas allas förmåga tillvara och det finns goda möjligheter till livslångt och livsvitt lärande.
4. Norberg är en digitaliserad och innovativ kommun.

Samverkan för hållbar tillväxt och utveckling

5. Natur- och miljöarbete gör det enkelt att göra klimatsmarta val i vardagen.
6. Norberg har ett varierat och blomstrande näringsliv.
7. I Norberg har alla invånare en god hälsa med attraktiva och hälsosamma boendemiljöer.

Unik miljö för fritid, kultur och besöksnäring

8. I Norberg finns ett brett utbud av fritids- och kulturupplevelser och möjlighet till ett aktivt och varierat föreningsliv för alla.
9. Norberg är en utvecklad arrangemangs- och besöksort.

Kommunen – en attraktiv arbetsgivare

10. Norbergs kommun är en attraktiv arbetsgivare med engagerade, nöjda och stolta medarbetare.

I Norbergs kommun formulerar respektive utskott åtaganden utifrån de övergripande målen. Utifrån åtaganden arbetas handlingsplaner fram och aktiviteter planeras samt genomförs. Uppföljningar sker via mätetal inom enheter, sektorer samt på kommunövergripande nivå.

God ekonomisk hushållning

Enligt kommunallagen ska det finnas mål och riktlinjer som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning i verksamheterna. För ekonomin ska anges finansiella mål som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning.

Det finansiella perspektivet tar sikte på kommunens finansiella ställning och utveckling. Målen anger de finansiella förutsättningarna eller ramarna för den verksamhet kommunen bedriver. Den allmänna utgångspunkten för det finansiella perspektivet är att varje generation själv måste bära kostnaderna för den service som den konsumerar. Resultatet måste därför vara tillräckligt stort för att motsvarande servicenivå skall kunna garanteras även nästkommande generation utan att en högre skatt ska behöva uttaxeras. Med utgångspunkt från kommunens ekonomiska situation, ska kommunen ange en tydlig ambitionsnivå för den egna finansiella utvecklingen och ställningen i form av mål.

I kommunens ekonomiska styrprinciper fastställs att kommunen ska ha ett budgeterat överskott med två procent av skatter och generella statsbidrag. Överskottet är knutet till skatteutvecklingen för att säkerställa en god ekonomisk hushållning enligt intentionerna i kommunallagen. Ett överskott i budgeten ger dessutom en god beredskap för oförutsedda händelser under budgetåret.

Utifrån ett verksamhetsperspektiv innebär god ekonomisk hushållning att verksamheten bedrivs kostnadseffektivt och ändamålsenligt. Det ska finnas ett klart samband mellan resursåtgång, prestationer, resultat och effekter. Detta kräver en utvecklad planering med framförhållning och handlingsberedskap, tydliga och mätbara mål samt bra uppföljningssystem. Kommunens styrmodell ska underlätta styrningen och uppföljningen av verksamheterna.

Anvisningar för budgetarbetet

Ekonomistyrningspolicy

Kommunens ekonomistyrningspolicy ska följas i budgetarbetet.

Resursfördelning

Resursfördelningen till verksamheterna styrs av två modeller, en demografisk modell och en indexmodell.

Den demografiska modellen används för resursfördelning avseende äldreomsorg, förskola, grundskola (ej särskola), förskoleklass samt skolbarnomsorg. En demografisk budgetmodell innebär att budgetramen anpassas efter förändringar i befolkningsunderlaget. För övriga verksamheter som kommunen bedriver i egen regi eller köper från andra indexerats kostnader och intäkter. Hyrorna har i planeringsdirektiven indexerats utifrån den uppräknings som NVK föreslår. Uppräkningen är baserad på principen om kostnadstäckning och NVK föreslår ingen höjning därutöver. Det föreslagna anslaget för extra underhåll används då istället.

Uppräkningstal år 2017-2019

Kostnads-/intäktsslag	Uppräkningsfaktor	2017	2018	2019
Hyreskostnad NVK kommunhuset, försk och skolor	Enligt NVK:s underlag	3,29%	3,29%	3,29%
Hyreskostnad NVK övriga	Enligt NVK:s underlag	3,29%	3,29%	3,29%
Lönekostnader och externa städkostnader	Lönekostnader i prisindex för kommunal vht	3,80%	4,00%	3,80%
Köpt verksamhet, externt, ej avg.finansierad	Viktat KPI 30% arbetskraftskostnader 70%	3,26%	3,82%	3,71%
Övriga kostnader	Övr kostn i prisindex för kommunal verksamhet	2,40%	2,70%	2,70%
Övriga intäkter	Viktat KPI 30% arbetskraftskostnader 70%	3,26%	3,82%	3,71%

Uppräkning av budgetramar för samverkansorganisationerna

Budgetramarna för samverkansorganisationerna har räknats upp enligt indexmodellens uppräkningsfaktor för köpt verksamhet, det vill säga 3,26% inför år 2017.

NVK:s budgetram för år 2017 har enligt särskilt beslut beräknats med en separat modell som består av en sammanvägning av olika index. Uppräkning för 2017 uppgår till 0,89%.

Taxor och avgifter

Samtliga taxor och avgifter ska beredas till fullmäktiges budgetsammanträde. Beredningen ska bestå av politiska bedömningar av taxekonstruktionen samt dess ekonomiska betydelse. De taxor som ska ge kostnadstäckning ska indexjusteras årligen. För att möjliggöra att en reserv skapas för kommande underhållsåtgärder och full kostnadstäckning bör dessa taxor höjas något mer än index. Taxekonstruktionen bör avvägas så att man får reella intäktsökningar.

Internränta och kapitalkostnader

Kapitalkostnaderna utgörs av avskrivningar och internränta. Beräkningarna sker enligt så kallad rak nominell metod. För budgetåret 2017 utgår internränta med 1,75% enligt Sveriges kommuner och landstings rekommendation. För åren 2018 och 2019 används 2016 års internräntenivå, 2,4%. Kapitalkostnaderna, dvs. internränta och avskrivningar, som belastar förvaltningarna är ersättning till finansförvaltningen för det kapital som tagits i anspråk för investeringar. Ramarna innehåller kompensation för kapitalkostnader för investeringar som är gjorda till och med 2015-12-31. Förvaltningarna ansvarar för att budgetera kapitalkostnader för investeringar som planeras under år 2016-2019. En kalkylränta i nivå med en långsiktigt hållbar räntenivå bör användas vid beräkning driftkostnadskonsekvenser, för att på så sätt få en rättvisande bild av kommande kostnader. Hyressättning ska ske utifrån den rekommenderade internräntenivån. Enligt underlag från NVK kan internhyrorna sänkas med 379 tkr till följd av sänkningen av internräntan från 2,4% till 1,75% år 2017.

Skatteintäkter och statsbidrag

(mkr)	Cirk 16051 (okt)		
	2017	2018	2019
Skatteunderlagets utv. riket %	4,50	3,90	3,80
Skatteunderlagets utv. Norberg %	2,88	4,68	2,75
Utdebitering	22,66	22,66	22,66
Befolkning	5 779	5 779	5 779
Kommunal inkomstskatt			
Skatteintäkter	257,7	267,0	272,9
Slutavräkning	-1,8		
<u>Delsumma kommunal inkomstskatt</u>	<u>256,0</u>	<u>267,0</u>	<u>272,9</u>
Statsbidrag och utjämning			
Inkomstutjämningsbidrag	65,3	61,7	64,7
Fastighetsavgift	8,7	8,7	8,7
Regleringsbidrag/- avgift	0,1	-0,9	-1,5
Kostnadsutjämning	-1,7	1,2	-0,4
LSS utjämning	-3,6	-3,6	-3,6
Strukturbidrag	0,0	0,0	0,0
<u>Delsumma statsbidrag, utjämning</u>	<u>68,7</u>	<u>67,0</u>	<u>67,8</u>
<i>Angår befolkningsvariabler utökat generellt statsbidrag</i>			
Summa skatteintäkter o statsbidrag	324,7	334,1	340,7

Kommunen använder SKL:s prognoser för skatteunderlagsutveckling och förutsättningar för statsbidrag och utjämning.

Befolkning, skatteunderlag och utdebitering (skattesats)

Norbergs befolkning har minskat från 5 803 invånare 2015-12-31 till 5 779 invånare 2016-08-16. Budgetförslaget är baserat på 5 779 invånare. Planeringsförutsättningarna är baserade på oförändrad skattesats jämfört med år 2016, vilket innebär 22,66 kr.

Kommunal inkomstskatt

Skatteintäkter avser de skatteintäkter kommunen själv genererar och beräknas till 256,0 mkr för år 2017. Utvecklingen av skatteintäkterna är främst beroende av befolkningsutvecklingen, skatteunderlagsutvecklingen och skattesatsen.

Statsbidrag och utjämning

Statsbidragen beräknas uppgå till 68,7 mkr år 2017 och består av inkomstutjämning, fastighetsavgift, regleringsbidrag/-avgift, kostnadsutjämning, LSS-utjämning samt strukturbidrag.

Inkomstutjämningen ska utjämna för skillnad i skattekraft och beräknas utifrån skillnaden mellan garanterad skattekraft och kommunens skattekraft. Den garanterade skattekraften uppgår till 115% av medelskattekraften. En utjämningsavgift tas ut av kommuner som har en skattekraft som överstiger den garanterade. För 2017 beräknas inkomstutjämningsbidraget till 65,3 mkr.

Fastighetsavgiften för småhus och flerbostadshus beräknas ge 8,7 mkr för år 2017.

För år 2017 beräknas ett regleringsbidrag på 0,1 mkr. Om det blir regleringsbidrag eller avgift beror på om staten har över eller underskott på kontot för anslag till kommunerna.

Kostnadsutjämningen ska utjämna för kostnadsskillnader mellan kommuner som inte orsakas av skillnader i servicenivå och effektivitet. För år 2017 beräknas en avgift på 1,7 mkr till systemet.

För år 2017 beräknas 3,6 mkr i avgift till LSS-utjämningen. Bidragets storlek påverkas av utvecklingen på kommunernas LSS-verksamhet. Det nuvarande systemet är uppbyggt så att kommuner med LSS-verksamhet delar på det statliga anslaget. Detta innebär att volymökningar i en kommun kan leda till minskade bidrag till en annan kommun.

Budget 2017 och plan 2018-2019

Sammanfattning av antaganden och beslut:

- Oförändrad utdebitering.
- För år 2017 ianspråkats 3,0 mkr av fonderade medel för integration.
- Resultatmålet uppgår till 0% av skatter och bidrag för år 2017 och därefter 1% för åren 2018 och 2019.
- Skatteintäkter och generella statsbidrag har beräknats utifrån befolkning enligt KIR (Kommunala invånarregistret) 2016-08-16, 5 779 invånare.
- Lönekostnader har schablonmässigt räknats upp med 2% årligen. Differensen mellan uppräkningsstegen i SKL:s cirkulär och uppräkningsstegen på 2% har lagts på finansförvaltningen. Lönekostnadsökningarna kan på så sätt i högre grad kompenseras efter utfall.
- Anslaget för extra underhåll utgår år 2017 och beräknas därefter till 2,0 mkr per år för åren 2018 och 2019.
- Anslaget för utvecklingsmedel uppgår år 2016 till 1,9 mkr, varav 0,2 mkr avser kostorganisationen som ligger inom barn- och utbildningsutskottets ram. Anslaget för utvecklingsmedel utökas med 0,5 mkr till 2,4 mkr år 2017. Därefter anslås 1,9 mkr årligen.
- Anslaget för medlemsavgifter beräknas till 0,5 mkr per år.
- Ränteläget är historiskt lågt. Medel har reserverats för 2017, 2018 och 2019 för att möta eventuella räntehöjningar. Ränteintäkterna beräknas utebli och istället har medel reserverats för den aviserade så kallade inlåningsavgiften samt avgift för användning av checkkrediten.
- Internhyressänkning till följd av sänkt internränta uppgår till totalt 0,4 mkr. Utskottens ramar för år 2017 har sänkts med motsvarande belopp.
- Kultur- idrotts- och fritidsutskottet upphör vid årsskiftet 2016/2017. Budgetmedel för Unkan, biblioteket och teaterbiografen förs till barn- och utbildningsutskottet. Övriga budgetmedel förs till demokrati- och samhällsutvecklingsutskott som inrättas från och med 2017.

- Norbergs kommun har gått ur Tillväxtgruppen. Budgetmedlen från Tillväxtgruppen förs till demokrati- och samhällsutvecklingsutskottet.
- Barn- och utbildningsutskottet tilldelas medel för ökad måluppfyllelse med 2,5 mkr år 2017, 2,0 mkr år 2018 och 1,0 mkr år 2019.
- Socialutskottet ram har utökats med 3,0 mkr årligen, bland annat för tillsättning av chef och ökning av nattbemanning.

Resultatbudget

(mkr)	Beslut i kommunfullmäktige 2016-12-05		
	Budget 2017	Plan 2018	Plan 2019
Kommunfullmäktige	-67 611	-69 586	-71 473
Kommunstyrelsen	-262 198	-272 752	-281 242
<i>Avgår internränta och avskrivningar</i>	14 177	14 177	14 177
Finansförvaltning	-7 023	-17 852	-22 586
<i>Citybanan</i>	-178	-178	-178
<i>Lokalbank & tombyra</i>	-300	-300	-300
<i>Extra underhåll</i>	0	-2 000	-2 000
<i>Pensioner med mera</i>	-9 545	-15 374	-20 108
<i>Ianspråktagande, integrationsfond</i>	3 000		
<i>Avskrivningar</i>	-11 777	-11 777	-11 777
Verksamhetens nettokostnader	-334 432	-357 791	-372 902
Skatteintäkter	255 964	267 038	272 887
Statsbidrag och utjämning	68 702	67 031	67 825
Utökade statsbidrag, asylvariabler	14 632	10 450	6 270
Utökade statsbidrag, befolkning**	0	0	0
Försämrade skatteintäkter, 5 779 inv			
Finansiella intäkter	0	0	0
Finansiella kostnader	-3 450	-3 600	-3 750
Summa intäkter och finansnetto	335 848	340 919	343 232
Årets resultat	1 416	-16 872	-29 670
Avstämning mot resultatmål			
Resultatmål 2% av skatter o. bidrag*	0	3 626	3 653
Årets resultat	1 416	-16 872	-29 670
Avgår disponerat ur resultatdisp.	0	0	0
Justerat resultatmål	0	3 626	3 653
Avvikelse mot just. resultatmål	1 416	-20 497	-33 323

*Resultatmål 2017 0% av skatter och bidrag, 2018-2019 1%

Finansnetto

Ränteintäkterna beräknas bli marginella eller helt utebli.

	Budget 2017-2019		
	2017	2018	2019
Finansiella intäkter			
<i>Ränteintäkter</i>	0	0	0
Finansiella kostnader			
<i>Räntekostnader</i>	-3 450	-3 600	-3 750
Finansnetto	-3 450	-3 600	-3 750

Pensioner

(mkr)	Budget 2017-2019		
	2017	2018	2019
Avgiftsbestämd ålderspension	8 893	9 670	9 964
Utbetalt före år 1998	7 764	8 155	8 692
Pensionsavsättning	530	1 555	1 904
Utbetalningar NVK	110	120	120
Totalt	17 297	19 500	20 680

Driftsbudget

(mkr)	Beslut i kommunfullmäktige 2016-12-05		
	Budget 2017	Plan 2018	Plan 2019
Kommunfullmäktige	-67 611	-69 586	-71 473
<i>Varav kommunfullm. m.fl.</i>	-1 475	-1 187	-1 210
NVU	-34 424	-35 473	-36 130
<i>NVU, sfi</i>	-954	-990	-1 027
NVK	-13 218	-13 723	-14 232
<i>SDR medlemsbidrag*</i>	-4 761	-4 890	-5 012
<i>SDR IVPA</i>	-87	-89	-92
<i>SDR övrigt</i>	-330	-343	-356
<i>Kollektivtrafiken</i>	-2 949	-3 091	-3 234
<i>V-Dalamiljö- o byggnadsnämnd</i>	-3 018	-3 215	-3 372
<i>V-Dala lönenämnd</i>	-1 039	-1 038	-1 070
<i>Norra Västmanlands Ekonominämnd</i>	-4 001	-4 153	-4 306
<i>Norra Västmanlands Samordningsförbund</i>	-190	-197	-205
<i>Upphandling</i>	-661	-673	-686
<i>Tillväxtgruppen/ näringslivsbeifr.</i>	0	0	0
<i>Överförmyndare (bidrag)</i>	-504	-523	-543
Kommunstyrelsen	-262 198	-272 752	-281 242
Kommunstyrelsen och allmänna utskottet	-15 514	-15 324	-15 538
Kultur-, idrotts- och fritidsutskottet	0	0	0
Demokrati- och samh.utv.utskottet	-6 380	-6 470	-6 609
Socialutskottet	-130 328	-134 518	-138 588
<i>varav äldreomsorg**</i>	-76 275	-79 291	-82 177
Barn- och utbildningsutskottet	-109 976	-116 441	-120 508
<i>varav förskola**</i>	-30 056	-33 407	-34 459
<i>varav försk.klass, grundskola, skolbarnsoms**</i>	-55 942	-58 621	-61 100
Summa verksamheterna	-329 808	-342 338	-352 715

Tabellen nedan redovisar hur den demografiska modellen påverkar budgetramarna för äldreomsorgen under perioden 2017-2019 givet Statisticons prognos. För förskola och grundskola ingår ingen demografisk kompensation i budget 2017 med plan 2018 och 2019.

År	2016	2017	2018	2019	Ack.
Äldreomsorg					
Nettoram	71 164	73 393	76 279	79 165	
Förändring demografi tkr		725	1 374	1 333	3 432
Procentuellt		1,0%	1,9%	1,7%	4,6%

Investeringsbudget

	Budget 2017-2019		
	2017	2018	2019
Investeringsutrymme	11 700	11 700	11 700
Kommunfullmäktige/NVK	10 700	10 700	10 700
Kommunstyrelsen	1 000	1 000	1 000
<i>varav allmänna utskottet</i>	<i>500</i>	<i>500</i>	<i>500</i>
<i>varav kultur-, idrotts- och fritidsutskottet</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>
<i>varav barn- och utbildningsutskottet</i>	<i>75</i>	<i>325</i>	<i>75</i>
<i>varav socialutskottet</i>	<i>325</i>	<i>75</i>	<i>325</i>
Summa	11 700	11 700	11 700
<i>Differens mot utrymme</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>

Investeringsvolymen har i enlighet med kommunens ekonomistyrningspolicy lagts i nivå med beräknade ordinarie avskrivningar per år, 11,7 mkr. Samtliga investeringar finansieras med egna medel.

Bilaga 1: Beslut från budgetprocess 2015-2017 som påverkar 2017-2019
Beredningens förslag i aug avseende nettodriftbudgetramar 2015-2017
Förändring 2017 jämfört med 2016

Verksamhet (tkr)	2015	2016	2017	2017	2018	2019
<u>Kommunfullmäktige</u>						
V-Dalamiljö- o byggnadsnämnd, ÖP rasrisk	-120	-160	0	160	160	160
Summa kommunfullmäktige	-120	-160	0	160	160	160
<u>Kultur- idrotts- och fritidsutskottet</u>						
Läsfrämjande	-100	-100	-50	50	50	50
UP Lilla ungdomsrådet	-20	-20	-20	0	20	20
UP Barnpilotverksamhet	-20	-20	-20	0	20	20
UP Återhämtning och vila	-25	-25	-25	0	25	25
UP Kulturskola på Unkan	-100	-100	-100	0	100	100
ÖP genomförandeplan	-125	-125	0	125	125	125
Summa kultur- idrotts- och fritidsutskottet	-660	-630	-455	175	340	340
Summa	508	1 488	1 832	335	500	500

Bilaga 2: Beslut från budgetprocess 2016-2018 som påverkar 2017-2019
Övriga förändringar som påverkar 2017 och framåt
Förändring 2017 jämfört med 2016

Verksamhet	2016	2017	2018
<u>Kommunfullmäktige</u>			
SDR, IVPA (i väntan på ambulans)	0	-87	-87
Överförmyndare	-130	130	130
Summa Kommunfullmäktige	-130	43	43
<u>Allmänna utskottet</u>			
Årskostnad MS-licenser		-34	-34
Kapitalkostnad uppgradering		-12	-12
Summa allmänna utskottet		-46	-46
<u>Kultur- idrotts- och fritidsutskottet</u>			
Årskostnad MS-licenser		-20	-20
Kapitalkostnad uppgradering		-7	-7
Summa kultur- idrotts- och fritidsutskottet		-27	-27
<u>Socialutskottet</u>			
Årskostnad MS-licenser		-105	-105
Kapitalkostnad uppgradering		-37	-37
Summa socialutskottet		-142	-142
<u>Barn- och utbildningsutskottet</u>			
Årskostnad MS-licenser, skola		-110	-110
Årskostnad MS-licenser, övrig personal		-101	-101
Kapitalkostnad uppgradering		-74	-74
Summa barn- och utbildningsutskottet		-285	-285
Summa totalt	-130	-288	-288

Bilaga 3: Förslag budgetprocess 2017-2019
Budgetberedningens förslag på förändringar 2017-2019 (mars)
- ökade kostnader, + minskade kostnader

Verksamhet	2017	2018	2019
<u>Kommunfullmäktige</u>			
Flytt av anslag näringslivsbefr. åtgärder	1 088	1 130	1 172
Uppräkning NVK 0,89% jämfört med 3,26%	311	323	335
Utökad budget kollektivtrafik, trafikplanerare	-300	-300	-300
Summa Kommunfullmäktige	1 099	1 153	1 207
<u>Allmänna utskottet</u>			
Utökning utv.medel till 2 900 tkr	-1 000	0	0
Flytt av anslag näringslivsbefr. åtgärder	-1 088	-1 130	-1 172
Integrationskoordinator	-300	-300	-300
Summa allmänna utskottet	-2 388	-1 430	-1 472
<u>Barn- och utbildningsutskottet</u>			
Kostnader för busskort till skolelever	-500	-500	-500
Summa barn- och utbildningsutskottet	-500	-500	-500
<u>Finansförvaltning</u>			
Minskat anslag för extra underhåll NVK	1 000		
Summa finansförvaltning	1 000		
Summa totalt	-789	-777	-765

KSO-gruppens rekommendationer april, budgetförslag från kollektivtrafikmyndigheten med mera

- ökade kostnader, + minskade kostnader

Verksamhet	2017	2018	2019
<u>Kommunfullmäktige</u>			
Differens anslag till NVU			
Differens uppräknig SDR	7	61	122
Differens uppräknig lönenämnden	-69	-31	-26
Differens kollektivtrafik	1 068	1 068	1 068
Differens uppräknig V-dala Miljö & Bygg	56	-31	-78
Differens upphandling	10	24	37
Differens NVE	-21	-21	-21
Differens uppräknig överförmyndare	-210	-221	-233
Summa kommunfullmäktige	841	848	870
<u>Allmänna utskottet</u>			
Sänkt internhyra 2,4-1,75%	29		
Medel för utredningar, samverkan FAHNS	-100	-100	-100
Summa allmänna utskottet	-71	-100	-100
<u>Barn- och utbildningsutskottet</u>			
Teknisk korrigerig förskola		-27	-52
Teknisk korrigerig grundskola mm		-55	-113
Teknisk korrigerig övrig vht		-2	-4
Sänkt internhyra 2,4-1,75% förskola	11		
Sänkt internhyra 2,4-1,75% grundskola	159		
Summa barn- och utbildningsutskottet	170	-84	-169
<u>Kultur- idrotts- och fritidsutskottet</u>			
Teknisk korrigerig		-8	-15
Sänkt internhyra 2,4-1,75%	24		
Summa	24	-8	-15
<u>Socialutskottet</u>			
Teknisk korrigerig äldreomsorg		-1	-2
Teknisk korrigerig övrig verksamhet		-11	-21
Sänkt internhyra 2,4-1,75% äldreomsorg	128		
Sänkt internhyra 2,4-1,75% övrig verksamhet	28		
Summa socialutskottet	156	-12	-23
Summa totalt	1 120	645	562

Budgetberedningens förslag på förändringar 2017-2019 (aug)
- ökade kostnader, + minskade kostnader

	2017	2018	2019
Kommunfullmäktige			
Planarbete inom ordinarie ram, V-Dala Miljö & Bygg	-210	-210	-210
Summa kommunfullmäktige	-210	-210	-210
Allmänna utskottet & ledningskontoret			
Överföring av medel till DSU/näringsliv (TVG)	1 088	1 130	1 172
Överföring av medel till DSU/besöksnäring & turism	1 000	1 000	1 000
Ökad tillgänglighet i kommunhuset, "En-väg-in"	-500	-500	-500
Digitalisering (kommunövergripande)	-2 000	-1 495	-1 445
Summa	-412	135	227
Barn- och utbildningsutskottet			
Justering demografi förskola	2 662	360	271
Justering demografi grundskola	1 722	2 147	2 748
Ökad måluppfyllelse grundskola	-2 500	-2 000	-1 000
Summa	1 884	506	2 019
Socialutskottet			
Utökning med en områdschef för att minska antal anställda per chef	-500	-500	-500
Ökad nattbemanning i syfte att frigöra tid för sjuksköterskorna	-900	-900	-900
Kompensation för vikariekostnad i samband med utbildningar	-610	-610	-610
Satsning på personalförstärkning. Fokus på ökad tjänstgöringsgrad.	-1 000	-1 000	-1 000
Summa socialutskottet	-3 010	-3 010	-3 010
Kultur- idrotts- och fritidsutskottet			
Överföring av medel till DSU	9 942	10 060	10 300
Demokrati- och samhällsutvecklingsutskottet			
Överföring av medel från KIFU	-9 942	-10 060	-10 300
Överföring av medel från AU/näringsliv (TVG)	-1 088	-1 130	-1 172
Överföring av medel från AU/besöksnäring & turism	-1 000	-1 000	-1 000
Besöksnäring & turism	-500	-500	0
Biblioteks- kultur- och fritidschef	-500	-500	-500
Ökade driftkostnader ny idrottshall		-1 000	-1 000
Summa	-13 030	-14 190	-13 972
Summa totalt	-4 836	-6 709	-4 646

Kommunstyrelsens förslag på förändringar 2017-2019, okt & nov
- ökade kostnader, + minskade kostnader

	2017	2018	2019
Finansförvaltning			
Försämr.asylfaktor	-4 322	-3 090	-1 850
Försämrad skatteunderlagsprognos, cirk. 16:051	-2 208	-3 935	-2 743
Ianspråktagande av integrationsmedel	3 000		
Minskat anslag för extra underhåll	1 000		
Summa	-2 530	-7 025	-4 593
Kommunfullmäktige			
Ökat anslag NVU	-1 217	-998	-376
Barn- och utbildningsutskottet			
Budget för Unkan, biblioteket och teatebiografen	-5 900	-5 970	-6 113
Budget för biblioteks- kultur- och fritidschef till BU	-250	-250	-250
Summa	-6 150	-6 220	-6 363
Allmänna utskottet			
Halverad utökning av utv.medel (1 000 tkr till 500 tkr)	500		
"En väg in" utgår	500		
Summa	1 000	0	0
Demokrati- och samhällsutvecklingsutskottet			
Besöksnäring och turism utgår	500	500	
Driftkostnader idrottshall utgår		1 000	1 000
Budget för Unkan, biblioteket och teaterbiografen till BU	5 900	5 970	6 113
Budget för biblioteks- kultur- och fritidschef till BU	250	250	250
Summa demokrati- och samhällsutvecklingsutskottet	6 650	7 720	7 363
Summa totalt	-2 247	-6 523	-3 969